

EMPORIUM

PUBLICACIÓ QUINZENAL

Surt el dies 15 i 30 de cada mes

Núm. 10

Vins fins de Champagne

C. GAUTHIER & CIE

CASA FUNDADA EN 1858 * EPERNAY - FRANCE

Agent General a CATALUNYA: Joan Margarit Pallí. - Palamós

ÚNICO LICOR y ELIXIR

elaborado por los **PADRES CARTUJOS**
en la fábrica de la Unión Agrícola. - TARRAGONA

FABRIQUÉE

A TARRAGONE

PAR

LES

Pères Chartreux

Preparado por los Padres Chartreux en la Fábrica de la Unión Agrícola, Soc. Anón. en Tarragona.

Exigir esta marca

De venta en Palafrugell: en casa de D. ANTONIO COMAS, colmado LA ALEGRÍA, y en los principales colmados de Cataluña.

Depositario en Barcelona: FORTUNY HERMANOS, Hospital, 32

D. Tell

CIRURGIÀ - DENTISTA

St. Llorens, 12, 1.er

St. FELIU DE GUIXOLS

Assegura tots els treballs

propis de la seva professió

Tots els dijous a PALAFRUGELL

FONDA DE LA ESTRELLA

LA DONA

Está perdut, perdut! Oh Déu! perquè m'has fet naixer!

BRAND (apropant-s hi)

Pot-ser sen trobará un.

LA DONA (saccejant-li el braç)

Que vingui doncs, que vingui desse guida!

BRAND

Diga-m ta pena, i vindrá.

LA DONA

A l'altra vora del fiord....

BRAND

Que?

LA DONA

Mon marit,—tres fills morint de fam, la casa vuida.... Diga-m, diga-m que no es pas condemnat.

BRAND

Parla primer.

LA DONA

Mos pits no tenien pas més llet. I cap socors ni de Déu ni dels homes. El més petit debatia-s am la mort. An ell aixó li travessava l cor. Llavors, ha ferit!

BRAND

Ferit!

LA MULTITUT (crit d'espant)

Son fill!

LA DONA

Al mateix moment, vegé l'espantós horror de son acció. Sos remordiments se desenca-denaren con un torrent furios. Portá la ma sobre ell mateix. Ah! vina a salvar son ánima. Malgrat la tempesta i l mar furios, vina! No pot pas viure i no gosa pas morir. Es allá, amb el cadavre damunt sos gonolls, i udola invocant a l' infern.

BRAND (gravement)

Vet-aquí ont es urgent el socors.

EINAR (que s' ha esgrogueit)

Es possible aixó?

EL BATLLIU

No es pas un home del meu districte.

BRAND (a la multitud, am veu seca)

Abareu un barco pera portar-me a l' altra vora.

UN HOME

Amb un temps semblant? Ningú no l ris-cará.

EL BATLLIU

Hi ha un caní que volta l fiord.

LA DONA

No! es tallat. Jo he vingut per llá. Pró darrera meu, el torrent sortit de mare ha destruit el pont.

(Una dona amb els vestits estripats, corrent esverdada baixa la costa.)

LA DONA (cridant)

Senyor Jesús! On trobar socors!

EL BATLLIU

Qué hi ha? Digueu-me les vostres necessitats.

LA DONA

Mes necessitats? No s tracta pas d' aixó en aquest moment. Jamai s' ha vist un horror semblant.

EL BATLLIU

Qué ha passat? Parla!

LA DONA

La veu me manca. Un capellá. Socors, mercé, socors!

EL BATLLIU

No n' hi ha pas aquí de capellá.

nobles energies, alló no era més qu' un remat que ni valia el preu de sa redempció.

UNA DONA

Al damunt del fiord s'enfereix una tempesta, com si ses paraules l'haguessin desenca-denada.

UN' ALTRA

Ell atraurà damunt nostre la cólera divina. Recordeu-vos d' aixó que vos dic.

BRAND

El vostre Déu no fa pas prodigis!

LES DONES

Mireu quina tempesta! mireu!

VEUS ENTRE LA MULTITUT

Fora d' aquí! Anima dura qu' ets! Foragi-teu-lo a cops de pedra i de ganivet!

(La multitud, amenaçanta, s' estreny voltant en Brand. El Batlliu hi intervé.)

BRAND

Abareu un barco!

UN HOME

Impossible! Al mateix moment fora esclafat contra un escuit.

UN ALTRE

Veieu aquesta massa que s' enfonza dintre el fiord? No s veu res més que fum!

UN TERCER

Amb un temps semblant, quan la tramontana bufa aixís, el degá mateix fa saber que no hi ha pas ofici.

BRAND

Un'ánima de pecador que va a compareixer davant de Déu, no espera pas la fi de la tramontana. (baixa fins al fiord, abara un barco i desferra la vela) Vos, risqueu el vostre barco?

EL PROPIETARI

Sí prò no t' embarqui-s pas!

BRAND

Está bé! Ara, espero aquell qui vulgui riscar sa vida.

UN HOME

No seré pas jo.

UN ALTRE

Ni jo!

MOLTES VEUS

Es com dir que s'va a la mort!

BRAND

El vostre Déu no ha pás ajudat mai a ningú a afrontar el fiord; més penseu que l'meu es a bordo.

LA DONA (retorcint-se les mans)

Morirà damnat!

BRAND

(Puja al barco i crida a la multitud)

No necessito més que un home per la sàrsula i la vela. Apà, un d'aquets qu'han do-

tres cors, vos ha cinglat amb el fuet de la mort; tots els béns que vos havia donat, vos els ha tornat a pendre.

VEUS NOMBROSES I AMENAÇANTES

Insulta la nostra miseria!

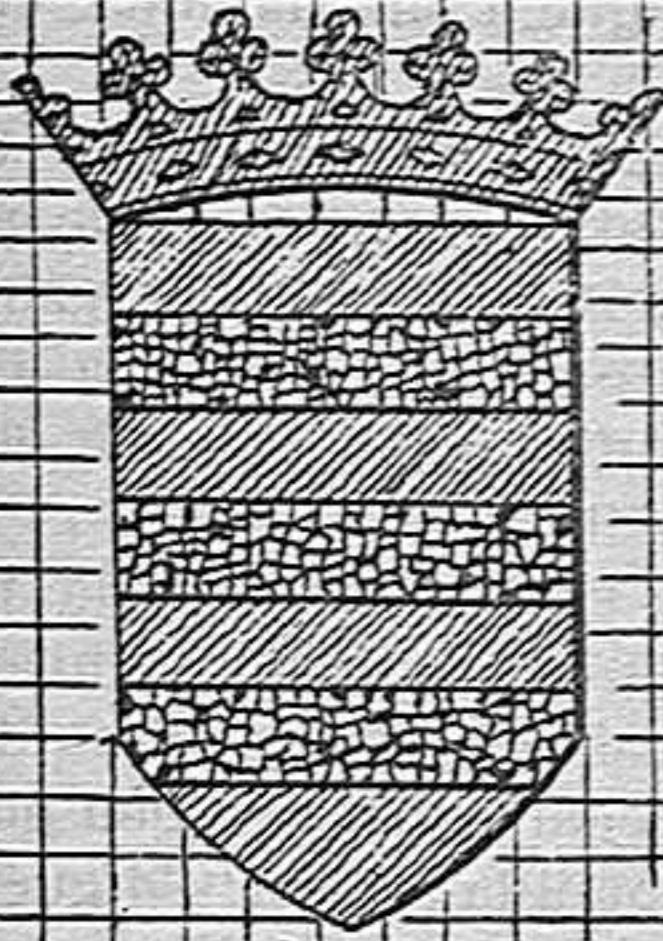
EL BATLLIU

Ofen aquells que vos donen pà!

BRAND (remenant el cap)

Oh! si ma sang pogués desalterar-vos, font de salut, de mon cor brollaria a dolls, fins que la darrera vena fos escolada. Més so corre-us en aquest moment fóra un pecat. Vosaltres ja veieu que Déu vol treure-us del fanc. Un poble que viu, per molt feble i dispersat que siga, se trempa en la desgracia, hi posa forces virils. L'esperit feble adquireix una vista d'águila pera esguardar al lluny i pera veure just i bé; la voluntat débil foragita sa peresa i s'prepara a la lluita, segura de triomfar. I no obstant, avans que les tribulacions haguessin encés aquestes

Palafrugell 15 Desembre de 1905

EMPORIUM

PUBLICACIÓ QUINZENAL

SUMARI: *Carme Karr*, per El Marqués de Camps.—*La bondat den Lino*, per Felip Palma.—*¡Fret!* per F. Carreras Padrós.—*Torneix*, per Josep Massó i Ventós.—*Un robo domèstic*, per Anatoli France, (T. de C. Rahola).—*Marina*, per Ramón Cumané.—*Marinesca*, per Francisco de P. Vasquez.—* * * per Maria G. Bassa i Rocas.—*Les tombes dels vells claustres*, per Miquel de Palol.—*Quadret*, per Joan Bta. Camós.—*Notes Bibliogràfiques*, per J. L. D.—Folletí: *Brand*, per Enric Ibsen, plec VIII de la traducció Catalana.

Carme Karr

Quan la pèrdua de les derrereries de les nostres colònies posà al descobert la total vuidesa del nostre Estat, surgiren de tots els àmbits de la Península regeneradors sens nombre, que am senzillesa i ingenuïtat encisadora, si la situació no fos estat tant dolorosa, proposaven fórmules, mitjansant les quals haviem de reconstituir-nos ràpidament

De totes elles una ens impresioná, i fou la proposada pel Sr. Echegaray, que am precisió matemàtica deia «que cada espanyol procuri regenerar-se a si mateix» fórmula sintètica que de molt temps venia practicant-se a Catalunya sense fressa, obscurament, am tenacitat verdaderament benedictina.

En la indústria, en el comerç, en la agricultura, en les ciències, en les belles arts, en quantes rames de la activitat i saber humà existeixen, venien procurant els fills de Catalunya el progrés i la major cultura possible, i d'aquí que en cap altre regió d'Espanya s'trobin com a Catalunya, tantes i tant variades especialitats.

I está clar que, donada la serietat i fermesa del nostre caràcter, no era possible que aquest renaixement no revestís caràcters mol visi-

bles, i fins de gran empena en la música, en aquest diví art que tot esser humà sent, escoltant els dictats de la seva ànima en les grans alegries com en les grans tristesses de la vida, en ses amors, sos odís i en totes les passions que, successivament, combaten les bones i males inclinacions del seu esperit.

I cuan un poble arriba a donar-se compte de sa personalitat, com el nostre, está clar que al costat de sa literatura propia, de son teatre íntim, han de sorgir també les més variades manifestacions de sa música, essent la popular la més característica i digna de menció i estudi, per esser sempre aquella en quina s' revelen mellor els estats anímics del poble, massa sempre admirable pera tot lo bó si va ben dirigida.

Per xó, com a deure de consciència, escrivim el nom de na Carme Karr pera títol d'aquestes ratlles. No tenim l'honor de conèixer, personalment, an aquesta senyora; però si hem tingut, molt sovint, la ocasió de admirar i reconèixer son talent musical i sa inspiració tendríssima.

Aquesta senyora, amb un molt amarc interior, está educant sos tres fills amb el producte de ses composicions musicals, ben conegudes certament per els que conreen tant diví art; més que cal com acte de verdadera justícia, donar a conèixer pera popularisar-les i fomen-

tar, al mateix temps, la cultura musical de totes les nostres classes socials.

Ses composicions revelen, a més d'una gran erudició artística, adquirida amb el perfecte coneixement de tots els clàssics, una inspiració hermosíssima i una dicció tant plaenta i tant deliciosament melódica, que fan sa música, sempre descriptiva, senzilla i finíssima, apta pera esser escoltada amb el més gran embadaliment, tant en els més refinats concerts vocals, com vora l'escó de tota família catalana i cristiana.

Qui cregués veure exageració en lo que deixem dit, busqui i oïeixi sa cançó «Non-Non», filigrana dedicadíssima, no menys que «La Non-Non dels papellons» i les encisadores «Les ànimes», «Les Aranyes», «Preludi de Primavera», «La mort del rossinyol» i sobre tot la «Cançó trista», en quina na Carme Karr ha vuidat a dolls tota la tendresa de la seva ànima de dona dolorida, de mare amantíssima i d'artista cristiana.

¡Ah! si tots, al reposar de nostres diaries tasques i buscar en la música i el cant un esbarjo a les preocupacions dels nostres treballs preferíssim deleitar-nos amb aquestes i altres cançons de la terra, en lloc de depravar el gust artístic oint els gairebé sempre canallescs *couplets* i les tonteries del xorc «género chico», ¿no fariem fins en nostre recreu, Patria i Patria Artística, que contribuís a acreixer la cultura catalana, afinant els nostres sentiments, i enlairant la intel·ligència a hermosos ideals, sol medi d'arribar algún dia a la desitjada meta de la nostra reconstitució?

EL MARQUÉS DE CAMPS.

La bondat den Lino

Els cops d'escàrpara i martell que bentava en Lino, damunt una aiguera, que s'afanyava a polir en el carrer, davant per davant de casa seva, sota un sol estabellador d'Agost, sense ventijol, ni lleveig que li amainés la xardor, retrunyien pels quatre àmbits del petit i rónec poblet, sense desensopir-lo ni trencar-li la quietut i repós.

I picant i repicant, amb el cap acotat i entregat de plé a la seva feina, l'home no va adonar-se d'una bona moça de mitjana edat, ben conservada, escaienta, endreçada i apetitosa, plena de carns i rodona de cara que, devallant del carrer de l'Infern i aguantant-se amb una ma la capsana i el cove de roba bruta, que duia al safreig, s'aturava davant seu, ben disposta pels traïos a entaular converça i a fer-la petar amb el picapedrer.

Amdos romagueren aixís, una bella estona. Ella guaitant-lo somrienta i ell encafaïnat, sense veure-la, ni adonar-se de res.

—I doncs Lino! Ni tant sols les bones tardes em voleu donar avui?—digué a la fi la dona encetant la converça.

—Hola bona pell! Ets tú? Poc que men talaiava —respongué aquest, aixecant el cap, que gaire bé li amagava del tot l'ample barret de segador que duia, guaitant-se-la am cara plascenta i obrint am dolç somris de satisfacció i bondat els seus llavis molçuts i vermells.

—Bé pron que ho soc vist. Sí sembla talment que vos empaitin, amb la pressa que us hi afanyeu.

—Es que cal qu'acabi. Perqué avui es dissapte i dilluns em toca estrenar feina, si a Deu plau.

—I també teniu la pubilla a festa?—digué la dona, després d'haver bentat una llambregada de cua d'ull a la casa i veient la porta ajustada.

—També, manyaga també. Es a Ultramor, a cargolar-hi unes quantes sardanes, per desenrovel·lar les cames. No fa pas mitja horeta que l'han vinguda a cercar.

—Ella la trumfa pla bé, aquesta desavagada.

—Que hi vols fer Roseta. Son joves, i a la joventut cal donar-li tots els *complasseios* i deixar-la divertir, perqué aquest bon temps es com un bufarut de tramontana: quan un hom sen adona, tururut ja qui sab aon para.

—Sí, empró mentrestant qu'ella es diverteix, a vos us pertoca estar sol, com una xibeca, am la tasca d'haver de fer d'home i de dona dins de casa.

—I bé filla! Que hi vols fer, valga-m la creu dels albats! Deu ja m dona paciència, i mentres tinga salut per fer-ho poc que m neguitejo gota. Ara ja hi estic avesat.

—Oh! Es que després encara hi ha un altra cosa; i vos d'aixó no us en atalaieu per lo que veig. ¿Que no ho sabeu, que no es gota bonic. ni fa de bon veure, que una noia rodi festes i festetes com un baillet?

—Poc que hi va pas mai sola, manyaga! Sempre amb altres companyes, i fins algun cop, quan pot destorbar-se, també les acompanya en Miquel.

—Lo qu'aurieu de procurar, es que s casessin aviat, aquest parell.

—Ai manyaga, tant redebó. Aixó pla seria el meu disig; empró la Tecleta no ho vol, i jo Deu men regard de forçar-la.

—Doncs ho haurieu de fer, perque seria pel vostre bé, i encara més pel d'ella mateixa; que tal vegada la desvesaria d'aquesta vida de bandera, bogant sempre d'un cantó a l'altre.

Allavors un cop casats, sen podrien anar al mas Cremat que jo ja se qu' en Miquel l'ha demanat. ¿I qui millor que vos allavors? Quedariau sol i ben lliure pera triar la companyia que vos dongués la gana.

—Empró, santa cristina! Qu' en treus de sermo-

nejar-me tant sobre lo qu' hauria de fer, si de primer ja t' he dit que no está a la meva ma. Es la noia que no s' hi avé.

—Per aixó sou son Pare, per fer-li fer per força.

—Aixó plá, manyaga, que jo ho faré mai de la vida! Per força res, i molt menós aixó.

—Sou un beneit, i un talós, que no hi veiéu més enllá del nas. ¿Que no ho coneixéu que la vostra filla es una bogadora, que convé aixelar-la perquè no s' esgarrii, i que si el bonifaci den Miquel la plantava, tal volta li costaria prou treballs d' arregar-ne un altre per casar-se. I molts cops, després, sabeu que? Que las moçotas quan s' han vist aixís tant lliures, poc que s' hi avenen a subjectar-se an el trenc de la casa i el cuidado de la familia.

—Au, au, tu també. Be t' enfiles prou enlaire Maria Santíssima! La Teclera es cert qu' es aixerida, empró res més.

—Poc qu' en seria la primera, ni la darrera de aixó que us dic? I allavors si succeia, que fariéu vos tot sol?

—No ho sé Rosa, no ho sé lo que faria. Poc que hi soc pensat mai de la vida, amb aquestes coses.

—Doncs cal pensar-hi, perquè tot pot esser en aquest mon.

—No, no, i no que no pot esser,—respongué en Lino astorat, i badant els ulls, com si ja es veiés el perill a sobre.—Perque naltros, no en venim pas de mena de aquestes maleses, i per aixó no m' hi he encaparrat, ni mai m' ha fet por. La mare, que Deu tinga al cel, de soltera també era alegre i rodaira com ella, i poc que jo mai de la vida vaig tenir-ne res que dir. Aquí dins de casa, tot marxava com una seda; i aixís marxará també de aquí endavant, si a Deu plau, va seguir, asserenat-se, tornant a pendre son aire bondadós, i el taranná tranquil i optimista de sempre.

—Ep Lino! Si jo vos he dit aixó es pel vostre bé, ja ho sabeu. A mi poc que m' hi va, ni mi vé res; empró com que us aprecio, vos ho faig avinent, per si volieu escoltar-me. Me sabria mol greu, que avui per demá, la gent vos pogués signar amb el dit.

—Gracies Rosa, gracies. Ja ho crec, i t'ho graieixuc, empró no n' hi haurá necessitat. Tot eixirá bé, com fins ara.

—Deu ho faci! Perqué sou tant flasco, que us penseu que tot-hom es com vos; i vos la farien davant dels ulls qu' encara no ho creurieu.

—Ai tarrafoix de dóna! Miren qu' es un cuento! Si am moltes coses, no hi ha gota de malicia, perquè jo n' hi tinc de veure tant si com no, veiam?

—Jo poc que vos dic que n' hi veieu, ni n' hi deixeu de veure. Jo no més vos dic, que tot podria esser. I si vos haguessiu casat a son degut temps, amb una dóna despatxada, de bon regent, i am quelcom del seu, que prou n' hi ha, no us caldria temer res. Ella vos hauria cuidat la noia; l' hauria ensinestrada amb el maneig de la casa, en lloc de

deixar-la esser tenora de festa major, i d' altra manera vos lluiria el pel. Aixó no vol dir, qu' encara hi sou a temps, si vos en determinaveu—va afegir la Rosa tornant a la carrega, i atiant-lo cap allí ont ella volia, amb un bellngament de cap i entornament d' ulls calculat, al mateix temps que treia el pit en fora i blincava am contorneig voluptuós la polpa de les rodones caderes, guaitant-lo am tendresa.

—¿Vols dir tornar-me a casar? Ai manyaga, si ja he fet a tots! Aixó s' deja pels joves. Nosaltres, ja hem fet lo que ns pertocava en aquest mon. Ara ja som massa de vellut, per tornar a pensar amb aixó, ¿fa noia?—li respongué el picapedrer am sorna ingenua i traidoria bonatxassa, sense donar a entendre qu' es recordés tant sols que la viuda del carrer de l' Infern era precisament una de les principals comares disposades, i disponibles, que li havien fet parlar, fins i tot pel Sr. Rector.

Una llambregada de rabia va passar pels ulls de la Rosa, al veure que ls seus ardots no li reeixien, ni donaven el resultat qu' ella volia.

Més inflada allavors qu' una vela de barco am vent de popa, va respondre-li amatenta, am veu aspre i sobtada.

—Oh jo si, tot seguit ho faria. Trobant un bon acomodo poc que m' faria pregar gota. No m' agrada estar sola com un mussol.--

—Ai vatuadell! Es que jo, poc que hi estic de sol, manyaga.

—Be però, hi estereu quan la noia es casi. I ara, Lino, pareu ment a lo que vos vaig a dir. Pot ser encara vindrá dia que vos en penediréu, i allavors pendrieu lo que avui despreciéu i més de quatre arregarrien a mans besades—li respongué, resolta a cremar l' ultim cartutxo, a fi de veure si fonia el glaç d' aquell cor i movia la sensibilitat somorta i ensopida d' aquell home.

—Que hi vols fer Roseta.--va respondre el picapedrer tornant a reraçaga. —Si algun dia, m' succeeix aixó que dius, i m' reca tant com tu vols suposar me caldrá carregar-me encara de més paciència que fins ara.

—Bueno, vatja. adéu siau que se m' fa tart i perdo el temps miserablement—saltá la Rosa, interrompent-lo am brusquetat, deixant de banda el tó falaguer i els moviments manyagois, per empendre sobtadament la marxa carrer avall, més tiessa i enravenada qu' un nap.

En Lino a qui no arrivava la sensació ardenta, irregular i passional qu' ella li volia trasmetre; que no havia previst ni sentia la necessitat del cambi de vida i arreglo de la llar qu' ella li proposava, va quedar-se am tot, motxo i pensós, guaitant-se-la una estona, fins que a la fi amb un significatiu sacsejament d' espatlles, com qui enjega un pes feixuc que li han posat a sobre, torná maquinalment a acotar el cap, posant-se altre cop a repicar i polir l' aiguera.

Peró al mig de tot, el magi li barrinava, i la vo-

luntat de no tornar-se a casar se li feia més ferma tant com més veia qu' el buscaven.

¿Quina necessitat en tenia de fer-ho? Prou bé qu' estava. I bo i repicant la pedra i donant voltes el cervell, anava pensant que qui millor qu' ells, si la Tecleta a la fi es decidia.

En Miquel, era un bon jan, més pacient que Job, i am la gran ventatja d' esser sol, tant sol com el pare Adam quan encara era sencer.

I fantasiosament, escorcollant el pervindre, el bonatxàs de l' home, veia, com entre somnis i núvols de color de rosa, a la noia bona-feinera i casulana, trastejant i alegrant la casa amb els seus refilets d' aucell cantador, com en temps de sa mare, i an en Miquel ajudant-lo les festes a conreuar l' hort, empeltar fruiters, destruir nius de formigues, regar i fer vianda primerenca.

I després, a la tarda, aquella bescambrilla! Aquella bescambrilla a la que hi era tant sortós, qu' esperava am tant desig, i qu' amb els veïns, feia més de vint anys que no interrompien ni deixaven per res, ni per ningú.

Ja era cert, i aixó l' encaparrava un xic, qu' an en Miquel li havien fet bones proposicions. si s' casava, pera anar al mas Cremat de masover. Però am tot i aixó, com qu' era una fina petitota, sense bestiar ni gran trafec, i no més qu' a tres quartets del poble, entre l' anar i venir dels uns i dels altres gaire bé sempre estarien junts.

I més endavant quan ell ja anés ajupint l'esquena, i més de un marrec, estirant-lo per les calces, li cridés Avi, i li demanés *nissus*, deixaria per sempre l' escarpra i martell, llogaria la casa i fent-els-hi donació de tot lo seu, sen aniria a viure amb ells, a fi d' acabar ben cuidat am pau tranquila i quietut serena els ultims anys de la seva vida.

* * *

I aquesta il·lusió, falaguera i temptadora, va realitzar-se molt més aviat de lo qu' en Lino hauria gosat mai desitjar.

La Tecleta, que feia anar quatre joves en renou a la vegada i qu' escaienta i xamosa, repartia rialletes, estretes de ma i blincava el seu cos bufó, deixant-lo gronxar suament, entre els braços dels balladors, fent denteta an en Miquel, que sempre quedava a la vora, va decidir-se tot d' un cop, de plana i lliure voluntat, com son pare desitjava.

Fins el minyó mateix va restar atuit i sorprès de una resolució tant sobtada. A l' ultim el pobre xicot sortia de pena. A la fi acabava les estones de murria i gelosia, que li feien passar els mals averanys d' ella i aquelles escurrialles de manyagadures i bones paraules que, com almoina de pietat, li guardava per ell. ¡I que n' hi havia donades d' engunies, el no saber moure les cames! Però sobretot, lo que més l' aclaparava, eren les estones, qu' estaven sols. Aquelles estones en que quan més se dalia para dir-li com els altres, a cau de

orella, totes les coses boniques que sentia i que posa a una verbosa llengua l' onada sensual que corre invisible de l' un a l' altre, més tancava la boca.

Era la por de no trobar les paraules convenientes, lo que l' embrollava i el perdía.

Per aixó a l'eixir ja casats de l'Iglesia amb aquella noia tant volguda, i ara ja seva, al veure-li, aixecar-se am posat graciós la faldilla, ensenyant la randa pianxada de l'enagus i les fines botinetes de xarol qu' estrenava, en Miquel sentia el vertic de la felicitat i tancava els ulls, a fi de guardar millor l' il·lusió d'aquell somni realitat.

La grossa onada de tendresa i sentiment que li omplia el cor, no sortia a la superfície. Calia la penetració d' una ànima semblant que comprenent-lo, sapigués apreciar el tresor que tancava allí dintre. I aquest tresor l'havia descobert i comprés el rustic den Lino.

Per aixó aquell jorn caminava junt amb els testimonis i parents, cofoi i placenter darrera els nuvis, am la doble satisfacció d' haver assegurat la sort i el pervindre de la Tecleta, al mateix temps que sentia com una mena de goig i deslliurament, per haver-se tret aquella responsabilitat del damunt.

I aixis varèn passar dos anys, sent un fet, una realitat, el somni de pau i benestar que, despert havia combinat i teixit la seua imaginació, enllaçant-hi fantasiosament els aconteixements a mesura del seu gust.

Una cosa, una sola cosa tant sols mancava a la felicitat del jaio. El marrec no venia. La tendre brancada no espargia els brots novells; i la vella i ennusada soca, no s' sentia reviuire en un rebroll de sava nova i sanitosa.

Peró eren prou joves encara, i aixó l' aconhortava. Fins i tot pensava que, gaire bé, era mellor que ls hi dongués temps de refer i proveir la llar, a fi de pognar-lo rebre am tot el ceremonial i comoditats dignes d' hoste tant desitjat.

* * *

Era un jorn de festa entre mig de setmana, i en Lino, a qui feia ja un quant temps que, per la manca d' edificacions, la feina de picapedrer li havia un bon xic amainat, podia destorbar-se sense que res li anés endarrera.

En tots aquells jorns de vaga no havia mogut peu ni cama de l' hort, deixant-lo com un pom de flors, ben amarades les feixes i fresques i rioleres les assedegades plantes.

Res doncs tenia que fer aquell dia, i acoudits ja de bon mati la viram, porcs i de més farum de la casa, el jaio bo i taral·lejant entre dents una cançó de la velluria, s'anava vestint am lo bo i millor de les festes, joiós i gosant ja am la satisfacció i sorpresa que donaria als nois, anant-sen a passar amb ells tot el dia.

El goç dormint a l'entrada i la porta forana ben ajustada, li donava la seguretat complerta de que ni persones ni besties s'atansarien a ficar-se-li a casa, sense qu'ell n'hagués esment.

De sobte el grinyol de les frontises i els glapits del cà, li va donar a entendre qu'algú entrava, i qu'aquest no era foraster doncs el Roig no havia lladrat. Tot just va tenir temps de treure el cap fora la cambra quant ja va veure davant seu an en Miquel i an-e la Tecla.

En Lino, hi va fer una espressiva ganyota. No els hi agraija gens ni mica, la visita. L'havien guanyat per ma, malogrànt-li tota la satisfacció, que s prometia am la llur sorpresa.

—Bon dia Pare!—digué la noia somrient i abraçant-lo.

—Bondia Sogre.—va dir el jove més seriós que mai.

—Hola nois! M'heu ben guanyat per má, a fé de neu. Ara jo anava a venir

—Si.—respongué la noia.—Si jo vos esperava; i air, fins ho vaig dir i tot an aquest, que vos vindrieu.

—¿I dos perque us heu presentat?—

—Oh! No ho sé—seguí dient la Teclata—No se que deu passar, qu'avui de bell matí, aquest m'ha fet llevar i aparellar tot lo de casa, sense dir-me un mot, per veni-ns-en tot seguit cap aquí.

—¿I aixó Miquel! ¿Que hi ha quelcom de nou?

—Si, sogre.

—Au doncs. Aboca minyó, qu'estic per sentir-te—va dir el picapedrer bo i tirant-se els elásticos a l'esquena i preparant-se am tota atenció pera escoltar-lo.

Am la mateixa rapidesa que passa per la pell una esgarrifança, ja va arreglar-se ell dins la imaginació, tot lo qu'en Miquel podia haver-li de dir.

Cóm que li sabia estalvis tal volta l'anava a consultar per comprar alguna finca. Tal vegada, era una nova proposició, d'alguna masoveria més ben pagada. I també, també ¿qui sab? pot-ser li anaven a fer sapiguer lo que tant esperava.

Cert que veia an el minyó més cavilós que de costum, però gairebé sempre una felicitat sobtada, atuíx tant con una pena imprevista. I aquell xicot era tant reflexiu, pesava i comprenia tant les coses que bé podia capficar-lo fins aquell punt, la grossa responsabilitat que s contreu al posar un fill al mon.

En Miquel estava frisós. Després de girar pei voltant de la cambra l'inquietosa mirada, va fixar l'esguard en el seu sogre, obrint els llavis pera respondre; però el topar-se amb aquella cara plascenta, jòvial i tafanera, am tot l'eneis d'una esperança afalagadora, va abaixar els ulls, passant-se am força la ma tremolenca per la barba, i les paraules se li van quedar encastades a les dents.

—Au respón, qu'esperes ara? Tampoc el pot saber el Pare, aquest misteri?—va dir allavors la Teclata am veu aspre i cara cremada.

—Si, home si. Aboca, no t'hi pensis més. Per grossa que siga, poc qu'ens sobtará. Ja tenim coratge, i estém ben apuntalats. ¿Fa noia? —afegí somrient el picapedrer.

—Es que..... Es que vinc..... a tornar-vos la vostra filla—barbotejà a la fi en Miquel, fent un esforç, i am veu feble i fesomia alterada, al mateix temps que rodones gotes de suor li humitejaven el front —Jo ja sabia que m'enganyava, empró are que n'estic cert, poc que la vui més am mí. Que vagi am qui vulga.

En Lino va quedar glaçat, al sentir aquets mots. Ni un muscle de la seva cara es va contraure, cap dels seus membres va fer un moviment. Amb una má an el elastic, qu'anava a cordar-se en aquell moment, flus va perdre la sensació de vida, i hauria oblidat qu'existia, si nó hagués patit.

Els segons que varen transcorre, li van pesar damunt com a sigles.

I totes les imprecacions, tots els plans de castic, de venajna rabiosa i de folla desesperació que qualsevol altre hauria abocat damunt d'ella, varen reduir-se en aquell home, a dir-li tant sols aquestes senzilles paraules, que per altre banda demostraven tot l'allunyament del dubte.

—¿I perquè ho has fet aixó, desgraciada?—

La noia, que al sentir les paraules del seu home, no va demostrar sorpresa, com tampoc la més petita ombra d'arrepentiment i angoixa, va anar-sen a seure damunt la caixa-banc, i allí am les mans creuades sobre els jonolls i balancejant suaument tot el cós, va quedar-se quieta, guaitant fixe i amb atenció an els dos homes, erts i drets davant seu.

La fredor del seu esguard, l'esclat metàlic dels seus ulls, varen acabar de corglaçar i atuir a son pare. Am veu encara mes feble i am molta menys energia, va tornar-li a dir les mateixes paraules.

—Respón.....Perqué, ens has fet abaixar la cara d'aquesta manera?—

—Que se jo. Per res..... Perqué he tiugut ocasió—respongué la Teclata amb indiferencia, i sospirant, com el qu' a la fi, ha solucionat una situació violenta.

Un corprenedor i llarc silenci va fer-se allavors dins l'estancia, aon s'hi sentia surar una ombra enguniosa de mal-estar.

—¿I bé, que vols fer tu ara?—digué a la fi en Lino dirigint-se an el seu gendre.

—Jo?—respongué aquest— Entornar-men a casa meva. Ara ja he fet lo que m pertocava qu'era tornar-la allá d'on l'havia tret.

—Es que jo tampoc la vui!—saltá allavors en Lino, redreçant-se i com si sortint d'un somni penós, hagués prés de sobte una ferma i decidida resolució.

—¿I dos si ningú m vol, que tindré de fer jo, a la fi?—va preguntar la Tecla, al sentir aquestes raons.

El jaio va acabar de decidir-se, al veure la flema am qu'ella preguntava.

Les paraules de la Rosa dos anys endarrera, li

van fer cap tot seguit a la memòria, i sense tenir en compte que la seva excessiva boïdat i condescendència natural, en tenia pot-ser tota la culpa, va escullir el pitjor camí, per esser-ne ell la primera víctima, i acabar d'esgarriar-la.

I amb les galtes roges allavors, per la sensació de una vergonya humillant, pensant qu'el seu bon nom correria pel poble mofat i escarnit, va respondre-li amb veu concentrada, amb veu que mai havia sigut la seva, i signant-li la porta.

---Lo qu'has de fer, es anar-ten. Marxar tot seguit de casa meua. Si el teu home no t'vol, jo tampoc. Tant honrada es aquesta llar, com la seva. Ets jove i pots treballar, i redimir-te, que per emprendre la bona via, sempre si es a temps. Ves, ves-ten, i que Déu t'ajudi i beneïca, perquè nosaltres poguem perdonar-te.

I mentres la Tecla s'aixecava, i fent-els-hi no més qu'Adeu amb la mà, desapareixia darrera la porta, en Lino amb un crit d'angoixa, barreja de una bona fé traida, i d'un excessiu carinyo mal pagat, va anar a caure tambalejant-se, i patint de tots els membres, per la forta sotragada qu'acabava de rebre, an els braços de Miquel, qu'assedegat de amor i orfe de carinyo, al descobrir aquella font de tendresa, varen obrir-se amorosament pera rebre-l.

I a borbolls pels singlots que l'ofegaven i amb un riu d'ardentes llagrimes cara avall, va dir-li amb veu feble i sotmesa.

---No m deixis Miquel. No te n vagis d'aprop meu. Pren desd'avui, el lloc qu'ella ha menys preuat i apiadat d'aquest pobre vell. Recordat que t'estimo i qu'aquest casament era tot el meu goig. Pot-ser viuré, però no se com Miquel, no se com...

---Viureu de la millor manera que jo puga proporcionar-vos. Res vos mancará, feus-e compte desd'avui, que lo que teniu, es nn fill que no vos deixarà per res ni per ningú.---va respondre el minyó amb veu conmoguda, però ferma i resolta.

I juntant allavors novament la seva testa jovenivola amb la blanca del jaio, varen quedar-se plorant i fent-se cadascú dintre seu, el jurament de consagrar-se per sempre l'un a l'altre.

I després de passat algun temps, quant en Lino, decrepit, cor-caigut i envellit avans d'hora, assegut de cara al sol i aguantant entre ses mans tremoloses el bastó que l'ajudava, escampava amb cara contreta el seu esguard allà al lluny, cercant lo que li mancava, una llum li apareixia entre les tenebres del seu esperit.

Era la esperança de la redempció i retorn de sa filla.

I allavors el vell somreia. I aquest somris, l'únic que passava per aquell livit semblant, era recullit amb tendresa per eu Miquel, com a paga de la seva abnegació i bona voluntat mai desmentida.

FELIP PALMA.

¡FRET!

¡Fa fret!... ¡fa fret!...

¡ai, quin airet!...

el vent gelat

sembla que talli com ganivet;

i el trist vellet,

abrigossat,

¡pobret!

tot encorvat,

camina am pena per l'empedrat,

les dents petant-li de tanta fret.

El vellet sembla qu'hagi quedat

en mig l'acera com enclavat;

en la paret

estintolat....

no s mou ni s mena... ¡pobre vellet!

¡ha mort de fret!....

F. CARRERAS PADRÓS.

TORNEIG

*El vencedó es hermós com Apol·lò
i cap al Rei tot silenciós avança;
trencada està sa curpulentia llança
damunt el prat de una sublim verdó.*

*Davant el Rei ha inclinat la testa
i aquêt li posa la corona d'or
i fortament emocionat son cor
sen va a buscar la Reina de la Festa.*

*Aquesta es alta, de daurades trenes
ses mirades son dolces i serenes,
resplandeix en sa cara l'alegría...*

*Un aplauso ha trencat la quietut,
i mentrestant, van a buscar el vençut
que plé de sanc allà en el prat moria*

JOSEP MASSÓ I VENTÓS.

Un robo domèstic

Fa uns deu anys, pot-ser més, pot-ser menys, vaig visitar una presó de dones. Era un antic castell construït baix el regnat d'Enric IV; sos alts teulats de piçarra dominaven una petita vila, ombrívola i trista, del Migjorn, vora d'un riu. El director de la presó arribava a la edat de retirar-se; portava una perruca negra i barba blanca. Era un director extraordinari. Pensava per compte propi i tenia sentiments humans. No's feia il·lusions sobre la moralitat de ses tres-centes preses, però tampoc creia qu' estés molt per dessota de la moralitat de tres-centes dones agafades a l' etzar en una vila.

—Aquí hi ha de tot com arreu—apar que m digués am son esguart cançat i dolç.

Al creuar el pati, una llarga filera de detingudes acabava l paseig silenciós i sen tornava als tallers. Hi havia moltes velles d' aspecte brut i sorrut. Mon amic, el doctor Cabane, que ns acompanyava, m feu notar que gairebé totes aquelles dones tenien tares característiques, que l' estrabisme era freqüent en elles, qu' eran degenerades, trovant-sen ben poques que no fossin marcades am l' estigma del crim, o quan menys, amb el del delictes.

El director mogué lentament el cap. Jo vaig veure prou que no era gaire partidari de les teories dels metjes criminalistes i que romania convençut de que en la nostra societat els culpables no son pas sempre molt diferents dels ignoscents.

Va conduir-nos als tallers aon vegerem treballar les flequeres, les planxadores, les modistes. El treball i la netedat feien que alí hi hagués aduc un xic de joia. El director tractava a totes aquelles dones bondadosament. Ni les més estúpides ni les més dolentes li feien perdre sa paciència i sa benevolença. Ell creia que devèm deixar pasar moltes coses a les persones am quines vivim, i que no s' ha d' esser massa exigent, aduc tractant-se de delinqüents i criminals; i, contra lo que s' acostuma, ell no exigia de les lladres ni de les buscafresses que fossin perfectes perque eren castigades. Creia ben poc en la eficacia moral dels càstics, i no s'esperava fer de la presó una escola de virtut. Com no creia que s' faci tornar més bona a la gent fent-la sufrir, es talviava tant com podia ls sufriments an aquelles desgraciades. Jo no sé si tenia sentiments religiosos, pero no atribuïa cap significat moral a la idea de expiació.

—Avans d' aplicar el reglament—em va dir—l' interpreto. I jo mateix l' esplico a les detingudes. Per exemple, el reglament prescriu el silenci absolut. Però, si elles guardes-

sin absolutament el silenci, totes esdevindrien idiotes o bojes. Jo penso, jo dec pensar que no es pas aixó lo que vol el reglament. I els hi dic: el reglament vos ordena guardar silenci. I que vol dir aixó? Vol dir que les vigilantes no deuen sentir-vos. Si se vos sent, sereu castigades; si no se vos sent, ningú pot renyar-vos. Jo no tinc pas de demanar-vos comptes dels vostres pensaments. Si les vostres paraules no fan més fressa que ls vostres pensaments, jo no tinc pas de demanar-vos compte de les vostres paraules. Amb aquestes advertencies, elles s' estudien a parlar sense, diguem-ho aixís, proferir sons. D' aquesta manera no esdevenen folles i la regla s segueix.

Jo li vaig preguntar si ls seus superiors geràrquics aprovaven aqueixa intepretació del reglament.

Em respongué qu' els inspectors l' hi reprotxaven sovint, però que allavors ell els conduia fins a la porta exterior, diguent-els-hi: veieu aquesta retxa? Es de fusta. Si aquí s' hi tanquessin homes, al cap de vuit dies no n restaria un. Les dones no tenen la idea de fugir. Però es convenient no fer-les tornar folles. Ja l' règim de la presó no és gaire favorable a llur salut física i moral. Jo no m' encarrego més de vigilar-les si ls hi imposen el torment del silenci.

La enfermeria i ls dormitoris, que visitarem desseguida, estaven instalats en grans sales emblanquinades de calç; de llur antic esplendor sols en servaven monumentals ximeneies de pedra grisa i marbre negre rematades per pomposes Virtuts en relleu. Una Justicia, esculpurada vers 1600 per qualche artista flamenc italianisat, lliure la gorja i la cuixa fora de sa túnica oberta, am son braç gras tenia les balances, quals plats topaven com cimbals. La deesa dirigia la punta de son glavi vers una petita malalta ajeguda en un llit de ferro, sobre un matelás esquist com un tovalló plegat. Semblava un infant.

El doctor Cabane li digué:

—Anèm més bé, oi?

—Sí, senyor, sí, molt més bé.

I va somriure.

—Vaja, sigui bona minyona i guarirà.

Ella va esguardar el metje, amb els ulls ben oberts, plens de joia i esperança.

—Ha estat molt malalta, la pobreta—digué l doctor.

Passarem avant.

—Per quin delictes ha sigut condempnada?

—No es pas per un delictes; es per un crim.

—Ah!

—Un infanticidi.

Al cap d' un llarc corredor trovarem una pessa xica, forsa alegre, plena d' armaris; les

finestres, que no eren pas retxades, donaven al camp. Una dona jove, bastant bonica, escrivia darrera un escriptori. Dreta a la vora d'ella hi havia una altre dona, molt ben feta, que cercava una clau en un manyoc penjat a la cintura. M' hauria ben bé cregut qu'eren les filles del director, pero ell va indicar-me qu'eren dues detingudes.

—Que no ha vist que porten el vestit de la casa?

Jo no men havia adonat, segurament perque l vestit que portaven no era pas com el de les altres.

—Llur roba es més ben feta i llurs *coffies*, que son més petites, deixen veure llurs cabells

—Es qu' es molt dificil de privar a una dona qu'ensenyi sos cabells—em respongué l vell director.—Aquestes están sotmeses al régim comú i subjectes al treball.

—I qué fan?

—La una es arxivera, la altra es bibliote-
caria.

No calia preguntar-ho: eren dues «passionals.» El director no ns amagá que preferia les criminals a les delincuentes.

—En sé—em digué—que son com extranyes a llur crim que fou com un llampec en llur vida. Son capaces de rectitut, de coratge i generositat. No diria pas altre tant de les lladres que tinc aquí. Llurs delictes que resten mediocres i vulgars, formen la trama de llur existencia. Son incorregibles. I aquesta baixesa, que les hi feu cometre actes reprehensibles, la trovém a cada moment en llur conducta. La pena que se ls hi imposa es relativament lleugera, i com que tenen poca sensibilitat fisica i moral, la suporten casi sempre facilment.

Aixó no vol dir—afegí vivament—que totes aquestes desgraciades siguin indignes de pietat i no mereixin que ns interesem per elles. Quan més visc, més em convenço de que no hi ha culpables de que sols hi ha desgraciats.

Ens feu entrar en son despatx i ordená a un vigilant que li enmenés la detinguda 503.

—Vos vull fer veure un espectacle—ens digué—que no he pas preparat, podeu ben creure-ho, i que sens dubte vos suggerirá noves reflexions sobre ls delictes i les penes. Lo que aneu a veure i a sentir, jo ho he vist i sentit cent vegades en ma vida.

Una detinguda, acompanyada per una vigilanta, entrá al despatx. Era una pagesa jova, forsa maca; el seu aire era senzill, esquerp i dolç.

—Tinc de donar-li una bona notícia—li digué l director.— El senyor President de la República, enterat de la bona conducta de vosté, li perdona l resto de la pena. Dissabte la deixarém anar.

Ella escoltava am la boca oberta i les mans sobre el ventre. Les idees no entraven pas depressa en son cervell.

—El dissabte vinent sortirá d' aquesta casa. Estará en llibertat.

Allavors ho va comprendre, i aixecá ses mans amb un gest de desespero i sos llavis tremolaven:

—De debó men haig d' anar? Qué será de mí, doncs? Aquí era alimentada, vestida, de tot. No podria dir-li vosté an aquest bon senyor que val més que m quedi aquí aon soc?

El director li feu entendre, am dolça fermesa, qu'ella no podia refusar la mercé que se li feia i li advertí qu' al anar-sen reberia certa quantitat, deu ó dotze francs.

Ella va sortir plorant.

Jo vaig preguntar qu' havia fet aquella presa.

El director fullejá un registre i digué:

—503. Estava de sirventa a casa d'uns pagesos rics.... Robá uns enagos a sos anos.... Vosté sab que la llei castiga severament el robo.

ANATOLI FRANCE.

(Trad. de C. Rahola)

MARINA

*El mar abraonant-se com fera selvatgina
vol escalá les penyes qu' es posen al davant*

—Hei pujaré, els hi diu, i mostrant llurs dents blan-
els embesteix furiosa de rabia escumejant. [ques

---Natura aquí m posà com a refugi dels náufrecs;
a menys de que fos ella ningú d' aquí m treura;
ja pots bregá, impotent, que tota ta bravura
un altre jorn, rendida, els peus me besará.

* * *

*La mur está tranquila; la calma es imponenta.
De sopte am gran estrepit la penya s' ha ensorrat;
i al terretrémol monstre riuen les ones blaves
amb el somriure olímpic del heroe qu' há triomfat.
I el vent xiulant alegre en mig les demás roques
---Neptú ha vençut, Neptú---sembla que diu.
I al lluny, en la boscuria, els ecos repeteixen
---Neptú ha vençut, Neptú...*

I l' ample mar somriu.

RAMÓN CUMANÉ

MARINESCA

A mon volgut company n' Albert Bonet

A les set varem tirar el llaút a l' aigua.

Erem cinc a bordo. En Japet, home de cinquanta anys, moreno, d' ulls petits i el sota-barba característic dels nostres mariners de certa edat; recargolava uns renecs, quan se enfadava, que feien fredat: per lo demés era un home de totes prendes, un troç de pà; portava sempre a la boca una pipa curta; en la seva joventut havia servit al rei a bordo de la «Numancia», i, vingués o no a tom, la seva dèria era explicar, am tots els pels i senyals el bombeig del Callao: aquest era el patró del llaút.

Els altres erem, el Ros—més negre qu' un alarb—; en Rata, xicot de vint-i-sis a vint-i-vuit anys, am musculatura d' Hércules; el noi Xano; un bailet de catorze anys, fill d' un carrabiner, i, un servidor.

Hi havia un xic de lleveig, i, per lo tant, fins haver doblat els escuits del Burro i l' Ansa, en els que les onades hi cabrejaven de valent, en Rata, el Noy Xano i el Ros tingueren de remar com uns desesperats pera vèncer la forta corrent del Freu.

Jo, sentat a popa, me sentia corprès davant de la grandiositat de la Naturalesa qu'allí podia apreciar en tota sa magnificència; embadalit per l' hermosura del quadro qu'oferia l' acantilat abrupte de la costa il·luminat pel Sol que s'ponia ente mig d' una nuvolada rogenca, imposat per l' immensitat del mar, de un blau fosc, negrós, com mai l' havia vist, forsa mogut pel ventitjol de llevant que l' rebotia contra les roques, aon se desfeien ses onades escumejant de rabia. Regnava un silenci imponent, torbat solzament per la fressa rítmica dels sis remes a l' esser moguts sobre els escalems.

A dugues braces venia la nostra parella. A popa quedava la platja am sa trentena de casetes, blanques com gavines que s' haguessin ajocat damunt del serral humit, daurat, fi, per reposar-hi. ¡Qu' hermós qu' es aquest troç de costa!...

A les vuit, post ja el sol, s' iça la vela: en Pepet passá al meu costat, agafá am l' esquerra la escota i am la dreta la canya del govern. La lona s' sacsejá un moment com per traure-s les arrugues, desseguida prengué vent a una virada lleugera de la petita nau, i, aquesta, un xic tombada sobre un costat, enfilá l' Illeta que s' veia lluny del lluny, solta al mig del mar, embolcallada per una boirina moradencia que, com vel vaporós, tractava d' amagar-li la nuesa de ses roques.

—Si em vol creure a mi— me digué en Japet— emboliqui-s amb aquella manta i dormi aquí, a popa, sobre l' ormeig.

—¿Que n' hi ha per molt, de calar? vaig contestar-li.

—Aném davant d' «Aygua Blava;» ja veu si ni hi ha per estones: dormi, dormi, ja el cridarém quant sigui hora....

Vaig seguir el bon consell del patró i, a poc, estirat sobre la xarxa, am la fresca i l' humitat de la nit, breçat pel lleveig, vaig en-supir-me am benestar inesplicable. Sentia comfosament com en Mendez Nuñez, parlant municipal, donava ordres a un artiller perquè apuntés el canó de trenta cinc; sentia con volava el polvorí del Callao, degut a la bona punteria de l' artiller; sentia les peripecies de la goleta «Tornado» i de la sorpresa d' una embarcació xilena abarrotada d' armes i municions, am degollina de sos tripulants, matxatejats per en Japet que en una *falúa* de vapor de la «Numancia,» i am cinc companys més, doná aquell cop atrevit; sentia com en Mendez Nuñez notificava, am solemnitat, als sis braus, la concessió d' una creu d' *ochorriales*: tot aixó ho sentia per boca den Japet que ho anava explicant, per millessima vegada, en veu baixa per no despertar-me, apurant el tema am persistència de burinot i... vaig adormir-me.

Sobre les deu, un renec del patró va despertar-me.

La vela havia sigut arriada; la llenya del fester flamejava; els pescadors, il·luminades ses faccions per la rojor de les teies, angulosos per efecte del contrast sobtat, brutal, del clar-obscur projectat per la claror intensa de les estelles del pí en ignició, semblaven sers diabòlics que s' moguessin adelerats per arrencar al mar, am traïdoria i en plena nit els tresors que té amagats en son fons.

Al voltant del llaút tot era fosc de fosc impenetable; no s' veia res; solzament, molt apartades, s' oviraven a proua algunes llumenetes fantàstiques d' altres tants festers que l' moviment de les ones feia ietermitents, i més enllá, lluny, molt lluny, la claror fixa dels fars de la Meda i del cap de St. Sebastiá.

No se sí degut a l' humitat penetrant o a l' impressió interna produida per lo imponent d' aquella nit, d' aquella mar qual immensitat solzament podia endevinar-se i d' aquella quietut unicament torbada per el xiu-xiu dels bocins d' estella que queien a l' aigua, tenia fret, tremolava.

De cop, un dels mariners me tocá l' espatlla i, a n son índex m' ensenyá el troç de mar que reflectava la foguera del fester, i allá, en

aquell bocí enlluminat hi vaig veure lo indescriptible, una bancada de peix, una massa compacta, bellugadissa, que feria els ulls amb el brill ràpid de mils de milers de sers animats, com els feriria la producció continuada de guspies elèctriques. ¡Quin bé de Déu! Una massa compacta de trocets d'argent exposats a la llum d'una antorxa gegantina; una massa compacta a flor d'aigua, tant compacta, tant espessa que semblava havia de privar els moviments de la lleugera embarcació que 'ns conduïa.

Els meus companys, radiant sos rostres d'alegría, regalimant de suor per la feïnada, no paraven de tirar en mar peces i més peces de la xarxa que debía empresonar la bancada. Fins a nosaltres arribaven els crits dels de la parella, encarregats de cloure el cercol de malles, avisant la direcció més favorable pera la col·locació de la xarxa.

—Nois, hem de sortir i dir que cloguin— cridá el patró. I el cercol, mortal pel pobre peix, aquell cercol de troços de suro, se clogué a una ordre den Japet.

El nostre llaüt cambiá de posició; començarem a veure a proua uns llumets que s' movien molt lluny i als pocs moments, en Japet, dret, am la ma enconcada arrimada a la pipota a manera de tornaveu, trencá el silenci de la nit amb un estrident ¡Tira de llevaaant!... ¡Tira de garbí! cridá més tart, arribant, a poc, fins a nosaltres els crits de resposta donats desde la platja, ofegats, esmortuits per la distancia, com un ressó de la veu del patró.

Sense adonar-men arribarem prop de la

platja; en el trenc de les ones vaig saltar en terra, mullant-me fins a jonolls.

Sobre el sorral humit se m' presentá un espectacle nou pera mi. Dugues rengleres d' homes, dones i mainada anaven *cobrant* els caps de la xábega, am la testa baixa, tirant de la corda am pena, silenciosos, com condemnats an aquella feina, il·luminats els seus torsos per els fanals dels mariners, de vidres entelats per la mullena i per les flames expirants del fester del nostre llaüt.

Arrivá a terra la bossa de la xábega i el silenci es convertí en exclamacions, en xerroteig aixordador, solzament dominat per la veu aspre den Japet que traduïa en interjeccions i renécs dels més enrevessats la seva alegría i satisfacció mal contingudes. Se doná la darrera estirada a les cordes; una empenta den Rata a la bossa i aquesta quedá en sec: ¡Vinguin samals! cridá el patró....

¡Quina hermosura de sardina! Les samals, la sorra plena!....

Vingué un home gras; creuá unes paraules amb un altre que l'acompanyava.

En Japet se ls mirá i, grave, am solempnitat començá una lletania de 60-59-58-57-56-55...; a l'arribar a 48 un—¡Hip! sortit de la gola de l'home gras (Un saladó) el deturá; s'apretaren les mans i en Japet, aleshores, en veu baixa, satisfet, remugant el canó de la pipota de terraça, em digué

—Gracies a Déu, ja tenim pa per la setmana.

FRANCISCO DE P. VASQUEZ

* * *

A Na Orfelia Llorenç i Carreras

*El Novembre boirós ens ha deixat...
i bó i essent tant trist m' ha captivat
cent voltes el cel gris que desplegava...
Sempre m' captiva la tristor sublim,
la tristor reposada que sentim,
que ennugola ls bells cims de les montanyes,
que entrenyina l cel d' argent,
que ompla de pau el pensament...
No son pas pel poeta gens estranyes
les emocions que a l' ànima commouen,
les tristors que l Novembre desplegava...*

*S' emboiren les montanyes...
s' estarrufa l' aucell, piulant de fret...
No sentim un anel d' obrir els llavis
i esflorar, tremolant, un réc ardent?...*

*Oh! son aquestes les tristeses santes
que l Novembre desperta als que estimém:
l' aroma delicat de la pregaria,
la compassió amorosa dels sofrents!...*

*Ens ha deixat el melangiós Novembre
i ve l Desembre coronat de néu...
i continua l cor entre tristeses...*

*Tu, dolça amiga, que en tos dits, sospeses,
les perles fas brillar del sentiment,
en música traduint-les,
enlaira fins a Déu
la música divina que t fa joguinejar,
les notes del Novembre que a mi me fan plorar.
I en l' Infinit se trobarán
els resos tremolosos d' un' ànima que estima;
les notes que a la música tos dits arrencarán.*

MARIA G. BASSA I ROCAS.

Les tombes dels vells claustres (1)

*Les tombes dels vells claustres tenen un tò groc-clar
am les clapes de Sol, filtrades dels llorers:*

*Per les naus penombroses, dormen els cavallers
en llurs tombes de pedra, un somni secular;*

*¡Oh les monjes qu'hi vaguen en santa quietut
entre les tombes blanques, estranyament boiroses,
am son sagrat encens de verges amoroses,
am ses belleses pàlides, d'un goig llunyà, viscut...*

*¿Que tenen en els Claustres, les tombes bisantines,
per elles, qu'han abstret ses joies infantines,
per elles, les Serenes, les divinals Esposes,?*

Es que no's troben soles aont aquelles son,?

*Es qu'am tristor presenten dintre les tombes closes
a l'ànima germana que no han trobat pel mon?*

*Per les velles adargues, gravades en les lloses
hi ha signes cabalistics, d'un misteri pregòn...*

i el Sol les trova, sempre, totes ptenes de roses ...

MIQUEL DE PALOL.

QUADRET

*Un llagut de palangrers,
tripulat per braus remers,
va fent via mar enfora:
quan es dugues milles lluny
troba un bullo que s' esmuny
al passar li per la vora*

*Qu' es aixó? Un home negat!
s' abalancen al costad:
l' escorcollen am la vista....
els hi es desconegut:
tornen a arrencà l llagut
amb un deix d' impresió trista.*

*I'l cadavre mentrestant
sobre l' aigua va surant
breçolat per les onades,
i camina lentament
a mercès de la corrent
que l du a ptatjes apartades*

JOAN BTA. CAMÓS.

(1) De l'aplec en publicació ROSES.

Notes Bibliogràfiques

LA CRISIS DEL CATALANISME per J. Pella i Forgas.

Lo més important del llibre del Senyor Pella es, a nostre entendre, la part destinada a remarcar la necessitat imperiosa en que s troba el Nacionalisme català de donar un programa polític concret, sortint-se de l'eclecticisme de l' actual, marcant bé el criteri que tinga referent a les qüestions de forma de govern, religiosa i social.

Estém conformes am l' autor en que ja es arribat el moment de que el Nacionalisme s divideixi en dos fraccions o partits, doncs la existencia dintre un mateix nucleu de forces de persones amb idees completament oposades es i será sempre contraproduent.

El partit Nacionalista-conservador es ja ben definit i ben organitzat i es el nucleu que s' acobla sota la bandera de la «Lliga Regionalista» de Barcelona i té per orga en la premsa «La Veu de Catalunya», més existeix un nucleu de forces nacionalistes que es el més nombros i am representació gairebé en totes les poblacions de Catalunya, el que forma la

«Unió Catalanista» que, si bé en sa inmensa majoria sos components son d' idees lliberals i avençades, el poble el confon am l' altre, per quant col·lectivament—donada sa organització no pot fer-ho—no ha fet mai declaracions ni en un sentit ni en altre, mantinguent-se sempre neutral en cosa de tanta importancia com son les qüestions religioses i socials, doncs am tot i que la Assembla de Barcelona féu quelcom d' això, ho féu també dintre l mateix eclecticisme de sempre. I veraderament, la «Unió Catalanista» no pot fer-ho altrament. Es de tot punt necessaria la existencia d' una entitat que pugui ajuntar en un moment donat tots els matços del Nacionalisme català, sempre que s tracti d' una acció comuna en profit dels interessos generals del Nacionalisme, doncs aquest no es patrimoni d' una sola agrupació política sino que ha de trobar-se sempre latent en tots els partits catalans, si s vol que un dia Catalunya pugui gaudir de la llibertat a que té dret.

Lo que cal, lo qu' es de tot punt indispensable, lo que no s pot trigar ja més temps a fer es l' ajuntament de totes les forces lliberals nacionalistes en un gran partit amb un programa que determini d' una manera clara

i concreta la solució a donar, dintre Catalunya, a les qüestions qu' avui tenen arreu ocupada la atenció dels homes que pensen, i que son de tal manera trascendentals que no s poden passar per alt, que son les que de més aprop i am més força interessan an el poble.

El Nacionalisme conservador ja es organitzat; organisi-s doncs, i ben depressa, el Nacionalisme lliberal i cada una d' aquestes dues fraccions treballant separatament en lo que a les seves idees particulars atanyi i ajuntades en lo que s refereixi a les idees comunes, aniran acoblant sota la bandera del Nacionalisme Català a tot el poble de Catalunya, cosa de tot punt indispensable pera arribar a l' assoliment de les nostres aspiracions.

El llibre del senyor Pella es un toc d' atenció que no hauria de passar desapercbut a les persones que per sa situació poden encaminar al Nacionalisme català pels unics camins dreturers. Si no per res més, per aixó sol es ben digne de ser remerciat l' acte del senyor Pella al publicar «La crisis del Catalanisme.»

OBRES COMPLETES DE MOSSEN JAIENTO VERDAGUER

La « Llibreria Científico-Literaria » dels Srs. Toledano, Lopez y C.^a, ha començada la publicació de les obres completes del nostre genial poeta, del cantor de «La Atlántida» i del «Canigó».

Els volums fins avui publicats son dos. El primer conté: *Idilis i Cants místics*.—*Caritat*.—*Llegendari*.—*Cançons i Odes de Montserrat*.—*Passió de Nostre Senyor Jesucrist*, i el segon: *Lo Somni de St. Ioan*.—*Santa Eularia*.—*Roser de tot l' any*.—*Sant Francesc*.—*Romanceret de Santa Clara*.

No hem pas de parlar avui de les grans bel·leses dels versos del Mestre que de tot-hom son conegudes, més si que ns creiem en la obligació de alabar com se mereix el bon gust dels editors al publicar en la forma luxosa en

que ho fan les obres del gran Verdaguer, i am tota l' anima recomanem an els nostres abonats la adquisició de les *Obres Completes* de Mossen Cinto, doncs l' esforç dels senyors Toledano, Lopez y C.^a mereix el reconeixement de tots els admiradors del més gran poeta català.

LA PUBILLA DEL MAS CARBÓ.—Novela descriptiva, per Miquel Zorroella i Plaja.

«La Pubilla del Mas Carbó» no es, per nosaltres, una novela, es una senzilla narració d' un fet mes senzill encara despullat de tota transcendencia, que ha servit a l' autor pera descriure, pot-ser massa detalladament, la vida pagesa i les encontrades ont ell viu, tot amb un estil molt casulá que, segons sembla, l' autor té per cosa meritoria. Es qüestió de gustos,

En tot el llibre hi resalta un gran carinyo per les *coses de casa* que honra a l' autor.

COMEDIA D' AMOR (dos actes), per Pompeu Creuet.

Bellament editada per la casa Baguñá, ha vist la llum pública la darrera producció del nostre volgut amic en P. Creuet. L' exit que obtingué al estrenar-se al teatro Romea de Barcelona el mes d' Octubre darrer, ens estalvia de fer-ne els elogis que s mereix.

Felicitem ben coralment al simpatic autor de «La Morta» per la seva «Comedia d' Amor» que, seguint el camí comensat per en Pous i Pagés am «L' endemá de bodes», marca una nova fase de la comedia catalana, neta de les xabacaneries qu' eran l' adorno principal de les que fins ara venien estrenant-se,

J. L. D.

Estampat a can JOANOLA i RIBAS

EMPORIUM

Surt els dies 15 i 30 de cada mes.—12 planes de text i 8 de folletí.—Mig any, 3 pessetes.

REDACCIÓ: Sant Sebastiá, 29.—PALAFRUGELL.
SUB-REDACCIÓ: Santa Clara, 4, 3er., 2.ª.—GIRONA.

CAMISERÍA Y CORBATERÍA

GRAN SURTIDO
— en —
generos de puato

Botet y Bladó

38 - CALLE BOQUERIA - 38

BARCELONA

MANTAS DE VIAJE
PAÑOLERÍA
en seda é filo

NOVEDADES PARA CABALLERO Y SEÑORA

Los remedios homeopáticos que el
Dr. FUREST emplea para tratar á
los enfermos TIFÓDICOS, son:

SOLUBILIS
PHUS-TOXICOLENDRUM
BRIONIA-ALBA
y BELLADONA

CLINICA FUREST Teléfono GERONA
-207-

DISPONIBLE

Francesc Marull. - Palamós

Representacions i Comissions

Agent de Segurs
- Contra - Incendis,
Marítims
i de Vida

Suscripcions a periodics
i Comers de llibres

Venda d' objectes
pera la fotografia

Admissió de encàrrecs
de treballs d' imprenta
i d' encuadernació

FUMADORS

PER CONSERVAR

LA SALUT

Fumeu el paper SIMÓ

Bierge y Casals

Rech, 10 - BARCELONA

CONSERVAS,
QUESOS
Y MANTECAS

La casa que más exporta al Ampurdán

JOANOLA I RIBAS

IMPRESSORS

29, Sant Sebastiá, 29 -- PALAFRUGELL

Treballs tipogrífics de totes classes

Confiteria i Pastisseria

DE

DOMINGO SABATER

Elaboració dels renomats BISCUITS FULATS, MODERNISTES, HEROES, ADMETLLATS i tota classe de PASTES.

Gran varietat de capses de totes mides amb assortit de classes.

LA BISBAL

Plaça de la Constitució, cantonada al carrer de les Doncelles

FRANCESC CANET

Llibreria - Revistes - Diaris

2 - Pujada al Castell - 2 * FIGUERAS